

virkning, at myndighederne indkalder forældrene til et møde. En sådan selvstændig adgang for barnet kan i øvrigt være et godt supplement til den børnesagkyndige rådgivning, som også gives til børn i statsforvaltningerne i dag. Barnets mulighed for at foranledige, at forældrene indkaldes til et møde, vil overordnet set være med til at skærpe såvel forældres som myndigheders fokus på navnlig de lidt større børns behov for at kunne formulere deres holdninger og følelser i sager af denne karakter og dermed synliggøre barnet. I de tilfælde, hvor forældrene ikke sørger for at finde løsninger, der er synligsmæssige for barnet, kan en sådan adgang virke som en "redningskrans" for barnet og føre til, at forældrene bliver opmærksomme på den alvor, som barnets henvendelse til statsforvaltningen vil være udtryk for. Synliggørelsen af barnets perspektiv vil derfor også kunne medvirke til, at forældrenes incitament til at finde løsninger, der tilgodeser barnets bedste, øges. Ministeriet mener på den måde, at børns behov for at komme til orde vil kunne tilgodeses på en bedre måde, end tilfældet er i dag. Samtidig fastholdes det nuværende princip om, at det er forældrene, som bærer ansvaret for de løsninger, der skal findes i forhold til barnet. Det vil således fortsat kun være forældrene, som vil kunne nedlægge påstand og have klageadgang under en eventuel sags videre behandling. De børn, der retter henvendelse til statsforvaltningen, skal have den nødvendige støtte til at formidle deres synspunkter og få aflastning. Ministeriet er derfor af den opfattelse, at der som udgangspunkt skal tilknyttes en børnesagkyndig til sagen, hvis et barn gør brug af adgangen til at rette henvendelse til statsforvaltningen.

Der henvises til lovforslagets § 34 og bemærkningerne hertil. Der henvises endvidere til § 3, nr. 8 (retsplejelovens § 450 d), i forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af forældreansvarsloven (Behandling af retssager om forældremyndighed og tvangsfuldbyrdelse), som er fremsat samtidig med dette lovforslag. Efter denne bestemmelse kan retten i særlige tilfælde udpege en person til at bistå barnet under en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl. Den, der udpeges, har adgang til sagens akter og mulighed for at være til stede under retsmøder eller under samtaler.

3. Forældremyndighed og barnets bopæl

Forældres mulighed for at have fælles forældremyndighed er blevet styrket gennem de senere års retlige udvikling i Danmark. Det gælder også ugifte forældre, der ikke er eller har været samboende.

Der er sket nogle få betydningsfulde ændringer. Den fælles forældremyndighed fortsætter som udgangspunkt, selv om forældrene – gifte eller ugifte – ophæver samlivet. Ugifte med børn skal blot udfylde en omsorgs- og ansvarserklæring for at få fælles forældremyndighed. De har på den måde fået en enkel og ukompliceret mulighed for at indgå aftale om fælles forældremyndighed. Og det er ikke længere nødvendigt at ophæve den fælles forældremyndighed, når forældrene ikke kan blive enige om samværet for den forælder, der ikke har barnet boende.

Baggrunden for denne udvikling er en antagelse om det vigtige i, at barnet i videst muligt omfang bevarer en tæt relation til begge forældre, uanset at de ikke længere lever sammen og eventuelt indgår i nye familiemæssige relationer. Denne antagelse har rodfæste i reformarbejdet på området gennem de seneste snart 20 år, som har ført til lovændringer, der næsten alle er gået på en styrkelse heraf. I 94-udvalgets betænkning anføres det, at forbindelsen med begge forældre er vigtig for barnet i årene efter samlivsophævelsen, og at aftalt fælles forældremyndighed som en adgang for enige og samarbejdsvillige forældre er blevet alment accepteret og har vundet stor udbredelse.

Tendenserne i de sidste årtier har været de samme i det øvrige Norden, bortset fra Island. Der er åbnet mulighed for, at domstolene kan bestemme, at den fælles forældremyndighed skal fortsætte, selv om den ene forælder modsætter sig det. Der er i disse lande samtidig givet adgang til at få en afgørelse om, hvor barnet skal bo, hvortil kommer muligheden for at træffe afgørelse om samvær for den anden forælder. Fælles for udviklingen i de nordiske lande er således betoningen af forældreskabet og forældrenes fælles ansvar for at prioritere børnenes velfærd ved begge at spille en rolle i barnets liv, også efter en samlivsophævelse.

3.1. Begrebet forældremyndighed

3.1.1. Gældende ret

Terminologien "forældremyndighed" har været overvejet flere gange i de seneste årtier, dels i forbindelse med en lovrevision i 1985, som byggede på betænkning nr. 985/83 om forældremyndighed og samværet afgivet af en arbejdsgruppe (Arbejdsgruppen fra 1981), dels i betænkningen fra 1994 fra 94-udvalget. Blandt andet har ordet "forældreansvar" været foreslået i stedet. Begge arbejdsgrupper afstod fra at ændre til "forældreansvar".

Arbejdsgruppen fra 1981 anførte som en kritik af ordet "forældremyndighed", at udtrykket forstærker, at forældrenes vigtigste opgave er at udøve magt over